

Nodarbību plāni iesācējiem

Kas ir debātes? Ievads

A. Nodarbības mērķis

Nodarbības mērķis ir paskaidrot skolēniem vispārīgu konceptu par debatēm, iepazīstinot ar to mērķi un pamatstruktūru. Nodarbības laikā īpaša uzmanība jāpievērš konstruktīva argumenta salīdzinājumam ar strupceļā nonākušu strīdu, lai skolēni saprastu debāšu galveno mērķi un iesaistīšanos tajās.

B. Aktivitātes

Lekcija (15 min.)

Iepazīstiniet ar debāšu būtību. Izskaidrojiet, kas ir ideju salīdzināšana un kontrastēšana, kā arī to, kāda ir atšķirība starp cilvēka un idejas apšaubīšanu un kāpēc labāk ir kritizēt ideju. Paskaidrojiet īsumā, kas ir arguments, atspēkojums.

Pastāstiet par sacensību debāšu pamatiem un to formātu (divas puses, strīds, rezolūcija, noraidošās un apstiprinošās puses loma, runas kārtība, garums, sagatavošanās, interešu punkti).

Paskaidrojiet, ko skolēni var mācīties no debatēm.

Nodarbība (30 min.)

Izmantojiet spēles, lai skolēni justos ērti, iepazīstoties ar debāšu pamatiem.

1. *Divu cilvēku konflikts*: palūdziet skolēniem sadalīties pa pāriem. Viens no grupas pieeļas kājās un divas minūtes izstāsta virkni ar viedokļiem. Otrs veido plūsmkartes. Kas pirmais skolēns ir beidzis un apsēdies vietā, pieeļas otrais skolēns un divas minūtes kritizē pirmās personas paustos argumentus. Pirmais skolēns paralēli pabeidz plūsmkarti. Pēc tam atkal kājās eeļas pirmais skolēns un minūti kritizē otra skolēna teikto. Tā kā visi pāri šo aktivitāti dara vienlaikus, skolēni nav tik kautrīgi.
2. Nejausā kārtībā sajauciet skolēnus, nosakot, kurš pārstāvēs noraidošo un apstiprinošo pusi un izveidojiet pārus tā, lai izvairītos no jebkāda konflikta. Pēc šī uzdevuma pajautājiet skolēniem, kas viņiem sagādāja grūtības un palūdziet viņiem novērtēt, kas no viņu teiktā skaitījās debātes.

Mērķis: Veicināt skolēnu praktizēšanos otra argumentu oponēšanā nepiespiestos apstākļos, praktizēt klausīšanās un pierakstu veidošanas prasmes.

1. *Četru stūru debātes*: treneris novieto četrus papīra gabalus klases četros stūros. Uzrakstiet uz tāfeles strīdīgu tematu (piemēram, skolām vajadzētu likvidēt sekmju izrakstus). Lieciet skolēniem nostāties stūrī, kurš prezentē viņu nostāju par šo tematu (pilnībā piekrīt, daļēji piekrīt, pilnībā nepiekrīt, daļēji nepiekrīt).

Ja sociālā klišeja rada problēmas, lieciet skolēniem vispirms savu izvēli uzrakstīt uz papīra, lai garantētu godīgu atbildi. Katram stūrim būs divas minūtes laika, lai apspriestu un nostiprināt savu nostāju/loģiku. Katra grupa izvēlas pārstāvi, kas runās, lai izteiktu grupas nostāju. Viņam/-ai ir 30 sekundes laika, lai īsi izteiktu savas domas un pārliecinātu savus klasesbiedrus. Pārējām grupām ir uzmanīgi jāklausa. Pēc tam, kad pirmā grupa ir uzstājusies, aiciniet pārliecinātos pārvietoties uz attiecīgo stūri. Aiciniet katru grupu pēc kārtas šo soli atkārtot un ļaujiet skolēniem mainīt stūrus, ja pēc grupas uzstāšanās viņi ir mainījuši savas domas.

Pēc šī uzdevuma pavaicāji skolēniem, kas bija tie iemesli, kas lika mainīt viņu domas. Pajautāji viņiem noteikt prezentētāju stiprās puses.

Mērķis: šis uzdevums iepazīstina skolēnus ar pārliecināšanu. Šīs nodarbības beigās skolēni spēj izteikt savu nostāju, kā arī oponentus argumentus par konkrētu problēmu.

C. Sagatavošanās

Izlasiet Saimona Kvina “Debating” 3-6 lpp., Saimona Kvina “Debating in the World Schools Style” 9. lpp., 219-223. lpp., Nīlu Hārviju-Smitu 1-2. lpp., 8-14. lpp. Šīs lasāmvielas ļaus saprast galveno debašu veidu pamatus, sniegs jums labas idejas, kādas spēles varat izmantot, lai iepazīstinātu ar debatēm, kā arī sniegs vispārīgu teoriju par to, kas ir debates.

Padomājiet par:

Gatavojoties lekcijai, padomājiet par iespējām, kā skolēni no savas personīgās pieredzes varētu saprast, kādi ir galvenie principi ideju salīdzināšanai un kontrastēšanai attiecībā pret vienkāršu nepieņemšanu. (Vai tās ir debates, ja tavi vecāki apspriež iespēju neļaut tev iet uz kino, vai arī tas ir tāpēc, ka tie ir tavi vecāki? Vai arguments, ka “šos noteikumus ir noteicis direktors”, ir labs iemesls, lai atbalstītu skolas formas? Utt.).

Padomājiet par spēļu tēmām. Šīm, vismaz sākumā, skolēniem vajadzētu būt zināmām. (Piemēram, ja *Divu Cilvēku Konflikts* spēlei izvēlaties vienkāršu tēmu, piemēram, “Hermione Grendžere ir labāka burve kā Harijs Poters,” tad priekš *Četru Stūru Debatēm* jūs varat izvēlēties sarežģītāku, piemēram, “Skolām vajadzētu aizliegt skolēniem klasēs ienest mobilos tālruņus.”)

Pārliecinieties, ka jums ir viss nepieciešamais spēlei. Priekš *Četru Stūru Debatēm* jums vajadzēs četras lielas papīra lapas ar šādiem uzrakstiem: pilnībā piekrītu, daļēji piekrītu, pilnībā nepiekrītu, daļēji nepiekrītu. Būtu labi, ka nodarbība notiktu klasē ar tāfeli.

D. Ieteikumi

Neaizraujieties sākumā ar skaidrojumu par runātāja lomu, kad skaidrojat Pasaules Skolu Debašu čempionāta formātu, jo padziļināta analīze par to, kā vajadzētu noritēt debatēm, skolēniem sākumā var šķist nomācoša. Pastāstiet tikai to, kāpēc ir ļoti svarīgi saprast pamatus debašu gaitai.

Iedrošīniet skolēnus padomāt pašiem par spēļu tēmām, ļaujiet viņiem balsot. Pēc katras aktivitātes pajautājiet, vai skolēniem ir radušies kādu jautājumi, spēļu laikā komentējiet, kā studenti tiek galā ar debatēšanas izpratni, vai arī, ja skolēni ir draudzīgi, lieciet viņiem komentēt, kas bija labi un kas slikti viņu klasesbiedru runās. Pārliedzieties, ka uzslavas un kritika ir līdzsvarā.

E. Pārbaudei

Lai pabeigtu nodarbību, varat skolēniem pajautāt:

- Ko šajā nodarbībā viņi ir iemācījušies?
- Vai ir kas tāds, kas viņiem likās interesants/pārsteidzošs/noderīgs?

Kā trenerim jums vajadzētu būt interesei par atbildēm uz šādiem jautājumiem, plānojot turpmākos treniņos:

- Kāds iespaids skolēniem rodas par debatēm nodarbības laikā? Kādēļ tas ir pozitīvs/negatīvs?
- Ko katram trenerim vajadzētu darīt, lai mācītos no nodarbības nākotnes debatēm?
- Kurā aktivitātē/piemērā/diskusijā skolēni iesaistījās visvairāk?
- Kas bija lielākais izaicinājums nodarbības laikā? Ko es varu darīt lietas labā, lai no tā izvairītos nākotnē?

Argumentācijas pamati

A. Nodarbības mērķis

Šīs nodarbības mērķis ir iepazīstināt skolēnus ar argumenta pamatstruktūru un likt tiem justies komfortabli grupās, lai viņi varētu droši izteikties, dalīties ar saviem viedokļiem un atspēkot citus.

B. Aktivitātes

Lekcija (15 min.)

Paskaidrojiet debatētājiem argumenta pamatstruktūru. Kāda ir atšķirība starp argumentu un pretenziju, un kāpēc ir labāk izmantot argumentus nevis pretenzijas. Skaidrojumu par argumenta struktūru jūs varat iegūt, izlasot Saimona Kvina “Debating” 66-69. lpp.

Nodarbība (30 min.)

Izmantojiet “Pamestās salas” vingrinājumu, lai praktizētu iegūtās prasmes.

Pirmā versija: lieciet skolēniem uzrakstīt divas lietas, ko viņi ņemtu sev līdzi uz pamestas salas, ja zinātu, ka viņiem tur būtu jāpavada pāris mēneši. Izveidojiet sarakstu ar visām lietām. 1) Lieciet visiem pamatot savu izvēli; 2) Lieciet skolēniem argumentēt paskaidrot, ko nevajadzētu ņemt uz salas; 3) Lieciet viņiem salīdzināt dažādas lietas un to nepieciešamību uz salas; 4) Samaziniet sarakstu līdz 2-4 lietām atkarībā no grupas lieluma un pieejamā laika.

Otrā versija: lieciet skolēniem uzrakstīt darba amatu, ar kuru viņi nekad negribētu nodarboties. Šo grupu profesionāļi ir kopā nokļuvuši uz neapdzīvotas salas. Viņi ir uztaisījuši mazu laivu, kas spētu uzņemt 2-4 no viņiem (atkarīgs no grupas lieluma un pieejamā laika). 1) Pavaicājiet katram, kāpēc tieši viņiem vajadzētu atrasties laivā. 2) Pajautājiet katram skolēnam, kuram pēc viņu domām vajadzētu atrasties laivā. 3) Veiciet apspriešanos un balsošanu par to, kuram vajadzētu atrasties laivā.

Trešā versija: Esmu iepriekš izmantojis arī mīļākos un vismazāk mīļākos tēlus no grāmatām, filmām, utt. Lai to īstenotu, ir jāapzinās, ka skolēni vairāk vai mazāk zina, kas šie ir par tēliem.

Pateicoties šai aktivitātei, skolēni iemācās, kā veidot argumentus atbilstoši struktūrai un var sākt savas pirmās mazās debates. Tas ir labs veids, kā noņemt spriedzi, lai būtu vieglāk pāriet no argumentiem uz nopietnākiem tematiem.

C. Sagatavošanās

- Pārliecinieties, ka klasē, kurā notiek nodarbība, ir tāfele. Priekš otrās versijas jums vajadzētu izmantot līmlapiņas, lai skolēni varētu tās uzlīmēt sev uz pierēm un labāk atdarināt tēlus, ko tie izvēlējušies.
- Izvēlieties labus argumentu piemērus, kurus varētu izmantot teorijas skaidrošanas laikā. Pārliecinieties, ka argumenti ir piemēroti attiecīgajai grupai.

D. Ieteikumi

- Aiciniet dažiem skolēniem vadīt diskusiju. Pārliecinieties, ka visi ir iesaistīti.
- Ja, spēlējot otro versiju, diskusijas apstājas, pavaicāji skolēniem, kurš no profesijas pārstāvjiem būtu vislietderīgākais uz salas un varbūt tāpēc nevajadzētu kāpt laivā. Vai arī, ar kuru būtu vislielākās problēmas uz salas un tāpēc viņam vajadzētu sēsties laivā.

E. Pārbaudei

- Kādas emocijas skolēni guva šajā nodarbībā? Vai bija grūti? Kāpēc? Ko treneris var darīt lietas labā, lai palīdzētu skolēnam?
- Ko katram trenerim vajadzētu darīt, lai mācītos no nodarbības turpmākām debatēm?
- Kurā aktivitātē/piemērā/diskusijā skolēni iesaistījās visvairāk?
- Kas bija lielākais izaicinājums nodarbības laikā? Ko es varu darīt lietas labā, lai no tā izvairītos nākotnē?
- Vai es spēju izvairīties no lielākā izaicinājuma, kas notika pagājušajā reizē? Ja nē, kādēļ tā?

Runas struktūra

A. Nodarbības mērķis

Nodarbības gaitā skolēni iepazīsies ar runas pamatstruktūru. Nodarbības beigās skolēni spēs izveidot paši savas runas.

B. Aktivitātes

Lekcija (20 min.)

Sniedziet pārskatu par runas struktūras pamatelementiem. Un paskaidrojiet, kāpēc katra daļa ir nozīmīga:

- a) Kā instruments, kas liktu cilvēkiem klausies tajā, ko gribat viņiem teikt;
- b) Kā instruments, kas palīdz uzvarēt debatēs.

Katram debašu formātam ir izmantojami tam piemēroti paņēmieni un īpašās runātāju lomas, bet šajā lekcijā tiek apgūti runas veidošanas pamati:

Pastāsti, par ko tu stāstīsi klausītājiem;

Tad stāsti to;

Un tad pastāsti viņiem to, ko iepriekš pastāstīji.

Vingrinājums (20 min.)

Sadaliet skolēnus grupās pa četri un iedodiet katrai grupai situāciju, kurā viņiem jāizveido runa, turot prātā noteiktu mērķi.

1.situācija: jūs esat skolas direktors un jums jārunā vecāku priekšā, kuri, iespējams, varētu izlemt sūtīt savus bērnus jūsu skolā.

2.situācija: jūs esat telefonu reklamētājs un jums jāpārdod jaunais produkts turīgam uzņēmējam.

3.situācija. Jūs esat futbola treneris un jums ir jāizveido runa, ko teiksiet spēlētājiem pirms svarīgas spēles.

Dodiet skolēniem 10 minūtes laika, lai viņi sagatavotu runu, kas sastāvētu no ievada, diviem argumentiem un nobeiguma. Katrs grupas dalībnieks prezentē vienu runas daļu.

Veicot šo uzdevumu, skolēni sapratīs, cik svarīga ir katras runas daļa.

C. Sagatavošanās

- Iepazīstieties ar teoriju
- Izdomājiet papildus situācijas
- Domājiet par situācijām tā, lai varētu palīdzēt skolēnus ievirzīt pareizajā virzienā, ja viņi ir novirzījušies.

D. Pārbaudei

Kādas ir izjūtas?

Kas bija labi/slikti? Kura daļa izraisīja lielākās grūtības?

Kas ir vissvarīgākais? Kāpēc ?

Ko vajadzētu mācīties no nodarbības turpmākajām nodarbībām?

Kas bija lielākā problēma nodarbības laikā? Kā rīkoties turpmāk?

Pierādījumi

A. Nodarbības mērķis

Šīs nodarbības beigās skolēni būs spējīgi izveidot argumentus, analizējot un vērtējot pierādījumus. Šī nodarbība ir arī noderīga, analizējot pierādījumus vispārīgi, ne tikai debašu kontekstā.

B. Aktivitātes

Apspriešanās (10 min.)

Treneris iesāk nodarbību ar diskusiju, uzsverot to, ka mediji mūs vieno, taču spēj arī pasniegt tenkas, mītus un nepatiesu informāciju.

Piemēra jautājumi diskusijai:

No kurienes tu ņem informāciju? Kā tu zini, ka šī informācija ir patiesa? Vai bez pierādījumiem ir viegli saprast, ka kaut kas ir paties? No kurienes rodas ziņas? Utt.

Nodarbība (15 min.)

Pāros sagrupētie skolēni saņem sarkanās, dzeltenās un zaļās kartiņas:

- Sarkanā kartiņa (nepatiesa informācija)
- Dzeltenā kartiņa (neesmu pārliecināts)
- Zaļā kartiņa (patiesība)

Treneris lasa iepriekš sagatavotu sarakstu ar rakstiem no avīzēm un ziņu mājaslapām, un skolēniem 15 sekunžu pēc katra raksta nosaukuma izlasīšanas ir jāizdomā – vai šī informācija ir patiesa vai nepatiesa, pēc tam parādot attiecīgās krāsas kartiņu.

Pēc tam skolēniem tiek uzdots uzrakstīt dažus kritērijus, pēc kuriem tie vadījās, lai sagrupētu rakstus kā patiesus vai nepatiesus. Svarīgi ir arī saprast, kas viņiem lika nebūt pārliecinātiem, lai atbildētu. Katra grupa izvirza un prezentē kritērijus, pēc kuriem viņi noteica, vai informācija ir patiesa vai nepatiesa. Pēc tam vajadzētu sekot īsai diskusijai.

Lekcija (15 min.)

Iepazīstiniet skolēnus ar pierādījumu teoriju debatēs. Mēģiniet izveidot principus un svarīgu informāciju, kuru varētu viegli atcerēties. Atcerieties – jo vairāk informācijas sniegsiet, jo grūtāk to būs atcerēties, tāpēc izvēlieties svarīgo informāciju prātīgi.

Diskusija (10-20 min.)

Treneris sniedz skolēniem jau iepriekš sagatavotu kontrollapu pierādījumu vērtēšanai. Skolēni apspriež kontrollapas jautājumus, atrod vissvarīgākos, raksturo uzticamu pierādījumu īpašības, utt.

C. Sagatavošanās

Skolotājs sagatavo sarakstu ar avīžu/tiešsaistes mediju stāstu (daži no tiem ir tenkas/mīti/nepatiesa informācija) nosaukumiem;

Skolotājs sagatavo sarkanās, dzeltenās un zaļās lapiņas.

D. Ieteikumi

Skolotājam jā sagatavo saraksts ar jaunāko informāciju un jā pievieno avots, no kurienes raksts ir ņemts.

E. Pārbaudei

Katram trenerim vajadzētu izmantot nobeigumu kā pārbaudījumu, kā arī lai liktu iemācīties to, kas ir apgūts. Jūs varat pajautāt, piemēram, sekojošus jautājumus:

- Kas ir svarīgākais, ko šodien iemācījies?
- Cik lielu lomu tavā dzīvē spēlē medijpratība? Cik svarīga tā ir debatēs?
- Par kādiem principiem būtu jā padomā, kad debatēs/argumentos izmantotu pierādījumus?

F. Teorija

Iepazīstieties ar attiecīgo literatūru.

Pierādījumu vērtēšana: kontrollapa

- Vai pierādījumi ir jauni/svaigi/mūsdienīgi?
- Vai pierādījumi ir saistīti? Pierādījumiem, kas tieši neatbalsta tavu domu, nevajadzētu būt tavā esejā.
- Vai pierādījumi ir pietiekami? Jo sarežģītāka būs tava tēma, jo vairāk pierādījumus tev vajadzēs, lai aizstāvētu savu pretenziju,
- Vai tavš piemērs ir līdzīgs citiem piemēriem, kurus varēji izvēlēties vai arī tas rada galēju vai netipisku situāciju? Piemēri, kas rada tipiskas situācijas parasti ir visefektīvākie.
- Vai tavš piemērs pierāda tavu domu?
- Vai informācijas avots ir uzticams? Ja nevari atrast informācijas avotam pilno dokumentāciju vai arī, ja informācija nav no zināma avota, tas var netikt uzskatīts par pieņemamu atbalstu.
- Vai abstraktie vai strīdīgie termini (nabadzība, humānā izturēšanās, utt.) ir skaidri definēti? Statistikai bez paskaidrojuma, kā galvenie termini ir definēti pēc informācijas avota, bieži ir maza nozīme. Ja tiek izmantota

statistika, vai tiek salīdzināts ar vienādiem rādītājiem? Piemēram, ja salīdzini populācijas statistiku, pārlicinies, ka abi dati attiecināt uz vienu un to pašu ģeogrāfisko vienību – pilsētu, pilsētu ar piepilsētas apvidu, apvidus, utt.

- Vai viedokļa avots spēj sniegt viedokli par tēmu? Vai viņš/-a ir saistīts ar cienījamu institūciju? Kāda ir viņa/-as profesija? Vai viņa/-as akreditācija ir būtiska? Pārlicinieties, ka savā esejā iekļaujat avota datus, ja nu gadījumā lasītājs nav iepazinies ar avotu.
- Vai eksperta viedoklis kaut kādā veidā var nebūt objektīvs? Ja ir manāmas kādas īpašas intereses (ekonomiskas, politiskas, ideoloģiskas, utt.), apsveriet veikt padziļinātāku pētījumu pirms pieņemat vai noraidāt viedokli.
- Vai viedokļa avots sniedz pierādījumus, uz kuriem pamatojoties ir veidots viņa/-as pretenzija? Tāpat kā vajag aizstāvēt savu argumentu, avotiem vajadzētu sniegt pierādījumus, ka to informācija ir patiesa.
(Preskotas koledža)

(Prescott Colledge. (2018) *Resources for Learning*. Available: <http://www.prescott.edu/library/learning-commons/writing-center/thesis-support-evaluating-evidence.php>)